

Identifying Policy Deterrents to Employment in a Skills-Based Higher Education System

Hoda Najafpour ¹ Bijan Rezaee ²

1. Postdoctoral research, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.

2. Associate Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran

ARTICLE INFO

Article Type:

Original Research

Received: 07.09.2025

Revised: 01.12.2025

Accepted: 01.02.2026

Keyword:

policy
employment
higher education
skills-based

*Corresponding Author:

Bijan Rezaee

Email:

b.rezaee@razi.ac.ir

ABSTRACT

With technological advancement and the growing complexity of labor markets, aligning skill-oriented higher education policies with graduates' employment needs remains incompletely realized. This mismatch is rooted in structural and institutional barriers that hinder translating macro-strategic documents into operational programs in universities. This study aims to identify employment policy deterrents within the skill-oriented higher education system. The research methodology is qualitative, employing a meta-synthesis approach. Following a database search, 151 credible articles were selected. Using Sandelowski and Barroso's seven-step model, findings from 44 relevant prior studies were reviewed, aggregated, synthesized, and interpreted. Through the coding process, 65 codes, 13 concepts, and 6 components were identified: lack of strategic coordination, operational infrastructure weakness, university-industry convergence gap, resource management complexity and inefficiency, cultural and institutional conservatism, and lack of continuous monitoring and evaluation systems. Their validity was confirmed via Cohen's Kappa test, and an appropriate model was developed. Findings reveal that these interacting factors cause fragmented efforts and institutional duplication, impeding the institutionalization of skill standards and timely feedback. Consequently, policymakers can facilitate skill-oriented higher education and enhance graduate employability by formulating a unified strategic document, developing technological infrastructures, establishing formal university-industry intermediary mechanisms, streamlining institutional processes, promoting an innovation culture, and designing a comprehensive monitoring system based on standardized indicators.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In today's world, rapid technological, economic, and social changes have impacted educational systems, and the need to revisit policies related to employment and skills training has become increasingly pressing. Universities, as key institutions in training a skilled workforce, play an important role in preparing students for entry into the labor market. In this context, Iran characterized by a young, job-seeking population—faces complex challenges in the employment of university graduates. This situation not only reflects a deep gap between the outputs of the higher education system and the actual needs of the labor market, but also underscores the necessity of revising educational and employment policies with a forward-looking, systematic approach. Global developments in higher education indicate that moving toward skill-based models and integrating education with industry is regarded as a key strategy for reducing the skills gap and enhancing graduates' employability. However, Iran's university system remains grounded in traditional, memorization-based approaches and a sharp division between theoretical and applied disciplines. In recent years, extensive studies have been conducted to examine and reform employment policies within the skill-based higher education system. Despite each study's important contribution to identifying certain features of this system, these investigations have often been isolated and scattered, yielding no clear consensus. Although research has been extensive, the skill-based higher education system and its deterrents remain ambiguous, and existing studies have not produced a suitable, comprehensive, and practicable framework for implementing this model or resolving its challenges. Accordingly, acknowledging the role of graduate employment in national development and the position of skill-based universities in economic growth and in addressing educated unemployment, this study aims to review prior research on the skill-based and entrepreneurial higher education system, identify the deterrent parameters and factors affecting employment policy development in skill-based universities, and provide a systematic, comprehensive analysis based on the meta-synthesis method.

Methodology

This study employs a meta-synthesis approach to identify policy deterrents to employment in the skill-based higher education system. From a purpose standpoint, it is an applied study, and in terms of data type and analytical style, it falls under qualitative research. Data were primarily gathered through documentary analysis. All published studies in reputable domestic and international scientific databases were reviewed using specified keywords to achieve theoretical saturation. The search covered the period from 1998 to 2025, and the most relevant studies were selected via a purposive sampling approach. To ensure validity, theoretical validity was adopted as the criterion, supplemented by extensive field studies, diverse theoretical perspectives, and expert opinions. Reliability was assessed using Cohen's Kappa coefficient. Data analysis followed open and axial coding methods. Meta-synthesis was conducted in seven stages, following the main phases of Sandelowski and Barroso's model.

Results and Discussion

Research information was classified according to each study's reference details—author surname, publication year, and coherence components—and codes were extracted using open and axial coding. This process yielded 65 codes or characteristics. To validate the extracted concepts, the researcher's coding was compared with an expert's. Cohen's Kappa coefficient was calculated at a significance level of 0.001, resulting in a value of 0.788, which demonstrates appropriate reliability. Content analysis of 151 selected studies led to the classification of 65 codes or characteristics into 13 sub-components and six higher-level main components. The six main deterrent factors to employment policy in the skill-based higher education system are: Weak strategic coherence and policymaking, Insufficient operational infrastructures, Disconnection of university–industry convergence, Complexity and inefficiency of structure and resource management, Cultural and institutional resistance and conservatism, Lack of an appropriate monitoring and evaluation system.

Conclusions

The results indicate that employability challenges in the skill-based higher education system are not merely educational or individual issues but are predominantly rooted in structural, institutional, and policy shortcomings. Deterrents ranging from macro-level policy incoherence to micro-level cultural resistance reveal a systemic failure to create an enabling environment for training the skilled workforce demanded by the market. Alignment of some findings with existing literature—such as the importance of infrastructure and industry linkage—strengthens result validity. Simultaneously, emphasizing policy coherence, institutional coordination, cultural resistance, and monitoring systems uncovers new, critical dimensions of this complex challenge.

Overcoming these deterrents requires:

- Cross-sectoral commitment and a systemic approach
- Integrated, flexible, evidence-based, and innovative policy design
- Enhanced coordination among institutions and effective resource management
- Robust industry linkages
- Promotion of a learning and innovation culture
- Implementation of a continuous, standardized evaluation system for accountability and quality improvement

Based on these findings, it is recommended that higher education policymakers adopt an integrative and evidence-based strategy to:

Prioritize strategic coherence and design a coordinated continuous monitoring and evaluation framework

Develop long-term plans for operational infrastructures centered on advanced technologies, particularly skill equipment and digital support

Establish sustainable university–industry linkages through intermediary institutions or incentive policies to reinforce practical convergence toward employability.

شناسایی بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت محور

هدا نجف پور^۱ , بیژن رضایی^{۲*}

- ۱- پژوهشگر پسادکتری، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۲- دانشیار، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه،

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۶/۱۶

بازنگری مقاله: ۱۴۰۴/۰۹/۱۰

پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۱/۱۲

کلید واژگان:

بازدارنده

سیاست

اشتغال

آموزش عالی

مهارت‌محور

*نویسنده مسئول: بیژن رضایی

پست الکترونیکی:

b.rezaee@razi.ac.ir

با گسترش فناوری و پیچیدگی بازارهای کار، همسوسازی سیاست‌های آموزش عالی مهارت‌محور با نیازهای اشتغال فارغ‌التحصیلان کاملاً محقق نشده است. این عدم تطابق ریشه در موانع ساختاری و نهادی دارد که مانع تبدیل اسناد راهبردی کلان به برنامه‌های عملیاتی در دانشگاه‌ها می‌شوند. هدف پژوهش حاضر، شناسایی بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور است. روش‌شناسی پژوهش، کیفی و از نوع فراترکیب است. پس از جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، ۱۵۱ مقاله معتبر انتخاب شد. با استفاده از الگوی هفت‌مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو، یافته‌های ۴۴ پژوهش مرتبط، بررسی، تجمیع، ترکیب و تفسیر گردید. از طریق کدگذاری، ۶۵ کد، ۱۳ مفهوم و ۶ مولفه (نبود هماهنگی راهبردی، ضعف زیرساخت‌های عملیاتی، گسست همگرایی دانشگاه و صنعت، پیچیدگی و ناکارآمدی مدیریت منابع، محافظه‌کاری فرهنگی و نهادی و فقدان نظام پایش و ارزیابی مستمر) شناسایی شد. اعتبار آن‌ها با آزمون کاپای کوهن تایید و الگوی مناسب ترسیم شد. یافته‌ها نشان می‌دهد این عوامل در تعامل با یکدیگر، با ایجاد پراکندگی تلاش‌ها و موازی‌کاری نهادی، مانع نهادهای سازشی استانداردهای مهارتی و بازخوردهای به‌موقع می‌شوند. در نتیجه، سیاست‌گذاران می‌توانند با تدوین سند راهبردی یکپارچه، توسعه زیرساخت‌های فناورانه، ایجاد سازوکارهای رسمی واسط میان دانشگاه و صنعت، ساده‌سازی فرآیندها، ترویج فرهنگ نوآوری و طراحی نظام پایش مبتنی بر شاخص‌های استاندارد، زمینه تحقق آموزش عالی مهارت‌محور و ارتقای اشتغال‌پذیری دانش‌آموختگان را فراهم کنند.

۱. مقدمه

در دنیای امروز، تغییرات سریع تکنولوژیکی، اقتصادی و اجتماعی، نظام‌های آموزشی را تحت تأثیر قرار داده و ضرورت بازنگری در سیاست‌های مرتبط با اشتغال و مهارت‌آموزی بیش از پیش احساس می‌شود (کیپر و همکاران^۱، ۲۰۱۹). دانشگاه‌ها به عنوان یکی از نهادهای کلیدی در تربیت نیروی کار ماهر، نقش مهمی در آماده‌سازی دانشجویان برای ورود به بازار کار ایفا می‌کنند (اسکات و ویلیسون^۲، ۲۰۲۱). در این میان، ایران به عنوان کشوری با جمعیت جوان و جوای کار، با مسائل پیچیده‌ای در زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی مواجه است (رحیمی و همکاران، ۲۰۲۲). آمارهای رسمی نشان می‌دهند نرخ بیکاری در میان دارندگان مدارک دانشگاهی ایران طی سال‌های اخیر به طور مداوم بالاتر از نرخ متوسط بیکاری کشور بوده است؛ به طوری که بر اساس گزارش مرکز آمار ایران (بهار ۱۴۰۴)، نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان آموزش عالی به ۱۰،۴ درصد (در مقابل نرخ متوسط ۷،۳ درصد) رسیده و سهم بیکاران فارغ‌التحصیل از کل بیکاران کشور به ۴۰ درصد بالغ شده است (مرکز آمار ایران، ۱۴۰۴). این وضعیت نه تنها بیانگر شکافی عمیق بین خروجی‌های نظام آموزش عالی و نیازهای واقعی بازار کار است، بلکه ضرورت بازنگری در سیاست‌های آموزشی و اشتغال را با رویکردی آینده‌نگر و سیستماتیک آشکار می‌سازد (مدرسی سریزدی و همکاران، ۲۰۲۲). تحولات جهانی در حوزه آموزش عالی نشان می‌دهد که حرکت به سمت الگوهای مهارت‌محور و یکپارچه‌سازی آموزش با صنعت، به عنوان راهبردی کلیدی برای کاهش شکاف مهارتی و افزایش اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان در نظر گرفته می‌شود (جینگ و همکاران^۳، ۲۰۲۳). با این حال، نظام دانشگاهی ایران هنوز درگیر رویکردهای سنتی مبتنی بر حافظه‌محوری و تفکیک شدید بین رشته‌های نظری و کاربردی است. مطالعات اخیر تقوی و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهند که برنامه‌های درسی دانشگاه‌های ایران با نیازهای مهارتی بخش‌های پیشروی اقتصاد همخوانی ندارند. این ناهمگونی به شکل‌گیری نسلی از فارغ‌التحصیلان منتقد نظام آموزشی انجامیده که فاقد مهارت‌های ضروری برای رقابت در بازارهای کار پیچیده و پویا هستند. ابعاد این چالش زمانی عمیق‌تر می‌شود که تحولات آینده بازار کار را در نظر بگیریم. گزارش‌های سازمان بین‌المللی کار^۴ (۲۰۲۳) و مجمع جهانی اقتصاد^۵ (۲۰۲۳) پیش‌بینی می‌کنند که تا سال ۲۰۳۰، مشاغل موجود به مهارت‌های جدیدی نیاز خواهند داشت که عمدتاً حول محور فناوری‌های دیجیتال، تفکر انتقادی، و توانایی یادگیری مادام‌العمر متمرکز هستند. در چنین بستری، نظام آموزش عالی ایران نه تنها باید پاسخگوی نیازهای فعلی بازار کار باشد، بلکه باید ظرفیت پیش‌بینی و سازگاری با تحولات آتی را نیز در خود تقویت کند. پژوهش‌های داخلی (رضایی و همکاران، ۲۰۲۶؛ مدرسی سریزدی و همکاران، ۲۰۲۲؛ رحیمی و همکاران، ۲۰۲۲) نشان می‌دهند که فقدان سازوکارهای نظام‌مند برای آینده در سیاست‌گذاری آموزش عالی، موجب شده است تا دانشگاه‌های کشور نتوانند به موقع نسبت به تغییرات فناورانه و اقتصادی واکنش نشان دهند. دغدغه اصلی این پژوهش این است که عدم هم‌راستایی سیاست‌های آموزشی با تحولات جهانی، نه تنها فرصت‌های اشتغال پایدار برای نسل جوان را محدود می‌کند، بلکه توسعه اقتصادی کشور را نیز با موانع جدی روبرو می‌سازد؛ این دغدغه ناشی از مشاهده مستقیم ناکارایی‌های موجود در نظام آموزشی است که علی‌رغم پتانسیل‌های بالا، نتوانسته به عنوان اهرمی برای اشتغال‌آفرینی عمل کند. علاوه بر این، خلا تحقیقاتی موجود در ادبیات فعلی، عمدتاً به تمرکز بر جنبه‌های توصیفی

^۱. Keiper et al

^۲. Scott & Willison

^۳. Jiang et al

^۴. ILO

^۵. WEF

و موردی چالش‌های اشتغال محدود می‌شود، بدون اینکه به طور نظام‌مند بازدارنده‌های سیاستی را در چارچوبی مهارت‌محور شناسایی و تحلیل کند؛ این خلا مانع از ارائه راهکارهای عملی و مبتنی بر شواهد برای سیاست‌گذاران شده است. از منظر نظری نیز، فقدان چارچوب‌های جامع که بازدارنده‌های سیاستی را در تقابل با نظریه‌های یادگیری مهارت‌محور (مانند نظریه سرمایه انسانی و رویکردهای سیستماتیک سیاست‌گذاری) بررسی کنند، موجب شده تا تحلیل‌ها عمدتاً سطحی باقی بمانند و نتوانند به عمق ساختاری مسائل نفوذ کنند. با توجه به این چالش‌های ساختاری و پیش‌بینی‌پذیر، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش فراترکیب، بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور ایران را به طور نظام‌مند شناسایی، دسته‌بندی و تحلیل می‌کند. علت اصلی این تمرکز، وجود شواهد تجربی مبنی بر ناکارایی سیاست‌های فعلی در هم‌راستاسازی خروجی‌های آموزشی با تقاضاهای پویای بازار کار است؛ سیاست‌هایی که اغلب فاقد مکانیسم‌های ارزیابی مستمر، مشارکت ذی‌نفعان صنعتی و انعطاف‌پذیری در برابر تحولات جهانی هستند. بنابراین این مطالعه با تکیه بر چارچوب‌های نظری و سنتز یافته‌های میدانی موجود، الگویی جامع از بازدارنده‌های سیاستی ارائه می‌دهد تا سیاست‌گذاران بتوانند از آن به عنوان مبنایی برای اصلاحات ساختاری استفاده کنند؛ بدین ترتیب، آموزش عالی از حالت جزیره‌ای خارج شده و به اهرمی برای توسعه پایدار و اشتغال‌آفرینی تبدیل می‌گردد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

نظام آموزش عالی مهارت‌محور بر لزوم تقویت مهارت‌های عملی، فکری و فنی دانشجویان در راستای نیازهای بازار کار تأکید دارد. در این رویکرد، سرفصل‌ها به گونه‌ای طراحی می‌شوند که علاوه بر دانش نظری، مهارت‌هایی چون تحلیل مسئله، خلاقیت، ارتباطات بین‌فردی، و کار تیمی نیز توسعه یابند (گیپتا^۱، ۲۰۱۸). تعریف گسترده‌تری توسط یونسکو (۲۰۱۹) مطرح شده که شامل به‌کارگیری داده‌های واقعی بازار کار، همکاری با صنعت، و گنجاندن روش‌های یادگیری مبتنی بر پروژه و تجربه در محیط کاری است. در ادبیات سیاست‌گذاری آموزش عالی ایران نیز اشاره شده است که «آموزش مهارت‌محور» مستلزم پیوند میان دانشگاه‌ها و بخش صنعتی، ارتقای کیفیت آموزشی و تأمین منابع لازم است. جنبه‌هایی که برای کاهش نرخ بیکاری و افزایش خوداشتغالی ضروری‌اند (صالحی عمران و عین‌خواه، ۲۰۱۹). بر همین اساس، نظریه سرمایه انسانی بیکر^۲ (۱۹۶۴) که پیش‌نیاز تحول نظام‌مند چنین سیستمی است، در سیاست‌گذاری‌ها مدنظر قرار گرفته و ابزارهایی چون برنامه‌ریزی درسی هماهنگ با نیاز بازار، سنجش مهارت به‌جای صرفاً محتوای نظری، و ارزیابی عملکرد دانش‌آموختگان جهت‌دهی شده‌اند.

ریشه‌های نظری نظام مهارت‌محور را می‌توان در نظریه‌های کلاسیک آموزش و یادگیری یافت. برای مثال، مدل پنج مرحله‌ای درفیوز (۱۹۸۰) تأکید دارد که یادگیری مهارت فرایندی تدریجی است که از مبتدی تا خبره پیش می‌رود و نمی‌توان آن را صرفاً با دریافت اطلاعات نظری به دست آورد. تحول نظری آموزش مهارت‌محور را می‌توان به اواخر دهه ۱۹۹۰ بازگشت داد؛ زمانی که با افزایش جهانی‌سازی، تا شکاف میان مهارت‌های آکادمیک و نیاز صنایع پدیدار گشت (گیپتا، ۲۰۱۸). این رویکردها زمینه نظری مهمی را برای تأسیس دولت‌هایی فراهم آوردند که نظام آموزش عالی را به سمت توانمندسازی عملی سوق دهند و فارغ‌التحصیلانی تولید کنند که نه تنها دانش بلاغی دارند، بلکه مهارت‌های فنی و قابل سنجش نیز در اختیار دارند. در ایران نیز از سال‌های ۱۳۹۵ به بعد، مقالات متعددی منتشر شد که به‌ویژه تأکید داشتند آموزش مهارتی باید همسو با نیازهای اقتصادی و همکاری

^۱. Gupta

^۲. Becker

صنعت پیاده شود؛ مقاله‌هایی همچون «نقش آموزش مهارت‌محور در اشتغال‌پذیری» (جانگ و همکاران، ۲۰۲۴؛ عبدالله پور، ۲۰۲۴)، «مدل آموزش مهارت‌محور در آموزش عالی» (رحیمی و همکاران، ۲۰۲۳؛ نجف پور و همکاران، ۲۰۲۶؛ نیازی و همکاران، ۲۰۲۵) و «سنتز پژوهی آموزش مهارت‌محور» (قرائیان و همکاران، ۲۰۲۵؛ تقوی و همکاران، ۲۰۲۳) از این دست هستند.

آدیتیمیرین (۲۰۱۹) با تحلیل نظام‌های ترکیبی آموزش و صنعت نشان داد الگوی مهارت‌محور ضمن افزایش انگیزش یادگیرنده، همگرایی مهارت‌های سخت و نرم را بهبود می‌بخشد. دوگرا^۱ (۲۰۲۰) در پژوهش مروری خود به توسعه حرفه‌ای و مهارت‌های شغلی فارغ‌التحصیلان با تمرکز الزامات واقعی بازار کار پرداختند. جانگ و همکاران^۲ (۲۰۲۴) نیز در پژوهشی با رویکرد کمی، تقویت توانایی خود مدیریتی، هوش هیجانی، مهارت‌های عمومی، توانایی حرفه‌ای و قابلیت برنامه‌ریزی شغلی از عوامل مهم اشتغال‌پذیری دانشجویان معرفی کردند. گوودا-ویس و همکاران^۳ (۲۰۲۳) نیز بر نقش ساختاری در تقویت شایستگی‌های مدیریتی تأکید کردند. کارآفرینی و توانمندی‌های شبکه‌سازی دانشجویان را تقویت می‌کند و بازگشت سرمایه اجتماعی دانشگاه را افزایش می‌دهد. بودیدو^۴ (۲۰۲۲) نیز با مطالعه‌ی مروری، تلفیق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، یادگیری مبتنی بر پروژه و همکاری با صنعت را به عنوان عاملی مؤثر در جهت ارتقاء کیفیت آموزش شناسایی کردند. قهاری بیگدلی و همکاران (۲۰۲۰) بازدارنده‌هایی مانند مقاومت اعضای هیئت علمی، نقص زیرساخت‌های فناوری و نبود بازخوردهای کاربردی را از موانع اصلی عنوان کرد. زرین و همکاران (۲۰۲۳) نیز بر تأمین نیروی انسانی متخصص برای پشتیبانی از برنامه‌های مهارت‌محور تأکید داشتند و سپس رحیمی و همکاران (۲۰۲۳) نیاز به الگوسازی دقیق شایستگی‌ها را یادآور شدند تا کیفیت خروجی تضمین شود. تقوی و همکاران (۲۰۲۳) نیز در بیان کردند که ارتباط با صنعت، فرهنگ و تعامل با محیط بین الملل می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های نظام آموزش عالی کشور در راستای توسعه مهارت محوری در نظام آموزش عالی کشور مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۱. پیشینه پژوهش‌های خارجی

شماره	عنوان پژوهش	نویسنده / نویسندگان	روش شناسی	نتیجه پژوهش
۱	یادگیری مبتنی بر مهارت در قرن بیست و یکم: آینده آموزش	بودودیو (۲۰۲۵)	مروری	استفاده از ابزارهای نوین مانند هوش مصنوعی و واقعیت مجازی، آموزش را شخصی‌سازی و تعاملی‌تر کرده است. همچنین، تلفیق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، یادگیری مبتنی بر پروژه و همکاری با صنعت، گامی مؤثر در جهت ارتقاء کیفیت آموزش بوده است. با این حال، چالش‌هایی مانند قدیمی بودن برنامه‌های درسی، وابستگی بیش از حد به فناوری، و کمبود مربیان متخصص، مانع گذار کامل به این مدل آموزشی هستند.
۲	عوامل تأثیرگذار بر اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی	جانگ و همکاران (۲۰۲۴)	کمی	نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ویژگی‌های فردی، تجربه‌های اجتماعی و آموزش‌های محیط کار تأثیر قابل توجهی بر اشتغال‌پذیری دانشجویان دارند. همچنین عواملی مانند درک و

^۱. Dogra

^۲. Gang et al

^۳. Gouda-Vossos et al

^۴. Buddhadev

	با تمرکز بر فارغ التحصیلان در چین		توانایی یادگیری، مدیریت فردی، هوش هیجانی، مهارت‌های عمومی، توانایی حرفه‌ای و قابلیت برنامه‌ریزی شغلی از عناصر کلیدی اشتغال‌پذیری هستند که دانشجویان باید آن‌ها را کسب کنند.
۳	آموزش مبتنی بر مهارت در یک شهر صنعتی پاکستان	رضوان و همکاران (۲۰۲۴)	نتیج نشان داد که رسانه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند به تأکید بر ارزش آموزش مهارت‌محور مربوط به نیازهای محلی کمک کنند. اصلاح برنامه درسی برای گنجاندن آموزش مهارت‌محور در آموزش عمومی به نفع افراد، جامعه و در نهایت توسعه اجتماعی-اقتصادی در سطح ملی بسیار مهم است.
۴	رویکرد مبتنی بر شواهد به برنامه‌های درسی اشتغال‌پذیری و توسعه مهارت‌های قابل انتقال	گوودا - ویس و همکاران (۲۰۲۳)	این پژوهش نشان داد که اجرای یک واحد درسی انتخابی مبتنی بر شواهد برای دانشجویان سال آخر رشته‌های (علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات) تأثیر مثبتی بر مهارت‌پروری و اشتغال‌پذیری ادراک‌شده آن‌ها دارد. بیشترین بهبود در زمینه‌های «آگاهی از فرصت‌ها»، «درک موفقیت آینده» و «اعتماد به مهارت‌ها» مشاهده شد.
۵	ظهور دانشگاه‌های محلی مبتنی بر کاربرد و مهارت در چین	لی (۲۰۲۱)	در این مطالعه نشان می‌دهد دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای در چین نیمی از آموزش عالی را تشکیل می‌دهند و نقش کلیدی در تربیت نیروی کار ماهر ایفا می‌کنند. این روند نشان‌دهنده تلاش دولت چین برای هم‌راستا کردن آموزش با نیازهای بازار کار و توسعه اقتصادی است. با این حال، چالش‌هایی مانند تضمین کیفیت، هماهنگی بین نهادها، و پاسخ‌گویی به نیازهای منطقه‌ای همچنان باقی مانده‌اند.
۶	توسعه قابلیت اشتغال از طریق آموزش عالی مبتنی بر مهارت در هند	دوگرا (۲۰۲۰)	نتایج این پژوهش نشان داد که داشتن مدرک تحصیلی لزوماً به معنای اشتغال نیست، اما تجهیز دانشجویان به مهارت‌های مورد نیاز بازار کار می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی کشور ایفا کند. آموزش عالی باید به گونه‌ای طراحی شود که فارغ‌التحصیلان را برای ورود مؤثر به بازار کار آماده سازد.

جدول ۲. پیشینه پژوهش‌های داخلی

شماره	عنوان پژوهش	نویسنده / نویسندگان	روش شناسی	نتیجه پژوهش
۱	الگوی مدل خط‌مشی‌گذاری دانشگاه مهارت محور با رویکرد نسل Z	نیازی و همکاران (۲۰۲۵)	کمی	این پژوهش با هدف طراحی الگوی خط‌مشی‌گذاری دانشگاه مهارت‌محور با رویکرد نسل Z و با بهره‌گیری از روش پیمایشی و تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری، مؤلفه‌های کلیدی این الگو را شناسایی کرد. یافته‌ها مبنایی برای سیاست‌گذاری‌های مؤثر در راستای توسعه مهارت‌محوری در نظام آموزش عالی کشور باشند.
۳	مفهوم‌سازی آموزش مهارت محور در نظام آموزش عالی	قرائیان و همکاران (۲۰۲۵)	فراترکیب	نتایج پژوهش نشان داد که مهارت‌های نرم، سخت و آینده‌محور از مهم‌ترین مؤلفه‌های آموزش مهارت‌محور هستند. این یافته‌ها می‌توانند مبنایی برای تدوین سیاست‌های مؤثر در نظام آموزش عالی جهت تقویت رویکرد مهارت‌محوری باشند.
۲	تبیین نقش دانشگاه‌های مهارت محور در توسعه خوداشتغالی دانش‌آموختگان	عبداله‌پور (۲۰۲۴)	کمی	بررسی‌ها حاکی از آن است که دوره‌های آموزشی، تجهیزات کارگاهی و تعامل با بخش صنعت، تأثیر مثبتی بر ارتقای مهارت‌های کاربردی و تمایل به خوداشتغالی داشته‌اند. افزون بر

				این، حمایت‌هایی نظیر ارائه مشاوره و راهنمایی شغلی از سوی مرکز، به شکل معناداری موجب تقویت اعتماد به نفس و انگیزه برای راهاندازی کسب‌وکار شده‌اند.
۴	طراحی مدل اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان دانشگاه	رحیمی و همکاران (۲۰۲۳)	کیفی	در این پژوهش، اشتغال‌پذیری به‌عنوان محور اصلی مدل پارادایمی معرفی شده‌اند. مدل طراحی‌شده با تمرکز بر مهارت‌ها و برنامه درسی، جامع‌ترین الگو در زمینه اشتغال‌پذیری محسوب می‌شود. وجه تمایز آن، در پوشش کامل مؤلفه‌های فردی، سازمانی و اجتماعی است.
۵	شناسایی مؤلفه‌های دانشگاه مهارت محور در نظام آموزش عالی کشور با رویکرد سنتزپژوهی	تقوی و همکاران (۲۰۲۳)	فرا ترکیب	نتایج پژوهش نشان داد که مؤلفه‌هایی مانند دولت، مأموریت دانشگاه، آموزش، پژوهش، ارتباط با صنعت، فرهنگ و تعامل بین‌المللی در شکل‌گیری دانشگاه مهارت‌محور نقش دارند. این مدل می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری‌های آموزش عالی در جهت تقویت مهارت‌محوری باشد.
۶	تبیین ویژگی‌های برنامه‌درسی آموزش عالی در عصر انقلاب صنعتی چهارم	زرین و همکاران (۲۰۲۳)	فرا ترکیب	نتایج پژوهش نشان داد که برای همسویی با تحولات عصر انقلاب صنعتی چهارم، بازطراحی برنامه‌های درسی با تأکید بر مهارت‌پروری، یادگیری مستمر، و پیوند آموزش با صنعت ضروری است. این تغییر پارادایمی، دانشگاه‌ها را به سمت تربیت نیروی انسانی توانمند و مهارت‌محور سوق می‌دهد.

با وجود گسترش مطالعات در حوزه آموزش مهارت‌محور و تأکید بر نقش آن در ارتقای اشتغال‌پذیری، اغلب پژوهش‌ها بر طراحی مدل‌های آموزشی، شناسایی مؤلفه‌های مهارتی، و پیوند دانشگاه با صنعت تمرکز داشته‌اند و کمتر به بررسی ساختارمند موانع سیاستی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان در سطح کلان پرداخته‌اند. همچنین، فقدان رویکرد فرا ترکیب در تحلیل بازدارنده‌های سیاستی موجب شده تا تصویری جامع و مبتنی بر شواهد از چالش‌های موجود در سیاست‌گذاری آموزش عالی ارائه نشود. از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف شناسایی بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور، می‌تواند خلأ موجود را پر کرده و زمینه‌ساز اصلاحات مؤثر در سیاست‌گذاری‌های آموزشی کشور باشد.

۳. روش پژوهش

این پژوهش با هدف شناسایی بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت محور، به روش فرا ترکیب انجام شده است. از نظر هدف، این مطالعه کاربردی و از لحاظ نوع داده‌ها و سبک تحلیل، در دسته تحقیقات کیفی قرار دارد. داده‌های مورد استفاده در این تحقیق عمدتاً مبتنی بر تحلیل اسنادی گردآوری شده‌اند. در این راستا، تمام پژوهش‌های منتشرشده در پایگاه‌های داده علمی معتبر داخلی و بین‌المللی، بر اساس کلیدواژه‌های مشخص، مورد بررسی قرار گرفتند تا نمونه‌ای به دست آید که اشباع نظری را تأمین کند. دوره زمانی جستجوی کلیدواژه‌ها از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۵/۷/۱ میلادی تعیین شد و مرتبط‌ترین مطالعات با استفاده از رویکرد هدفمند انتخاب شدند. برای تأیید روایی پژوهش، روایی نظریه‌ای ملاک قرار گرفت و برای تقویت آن از مطالعات میدانی گسترده، به‌کارگیری دیدگاه‌های نظری متنوع و بهره‌مندی از نظرات کارشناسان استفاده گردید. پایایی

داده‌ها نیز با آزمون کپای کوهن مورد سنجش قرار گرفت. تحلیل داده‌ها بر پایه روش‌های کدگذاری باز و محوری انجام شد. روش فراترکیب یا متاسنتز، رویکردی است که به ترکیب نتایج پژوهش‌های کیفی مختلف می‌پردازد و با ایجاد تفسیرهای نو، به توسعه دانش موجود کمک می‌کند (مدرسی سریزدی و همکاران، ۲۰۲۲). این روش طی سال‌های اخیر توجه زیادی از سوی پژوهشگران به خود جلب کرده است. به طور کلی، فراترکیب کیفی به عنوان چارچوبی جامع، شامل مجموعه‌ای از رویکردهای روش‌شناختی است که برای تولید دانش جدید از طریق تحلیل عمیق و یکپارچه یافته‌های پژوهش‌های کیفی پیشین به کار می‌رود (زو، ۲۰۰۸). در این تحقیق، اجرای فراترکیب در قالب ۷ مرحله انجام شد که مراحل اصلی آن بر اساس مدل سندولسکی و باروسو به ترتیب زیر است (سندولسکی و باروسو، ۲۰۰۷).

گام یک: تنظیم سؤال‌های پژوهش، گام دوم: بررسی متون به صورت نظام‌مند، گام سوم: جست و جو و انتخاب مقاله‌ها مناسب، گام چهارم: استخراج یافته‌ها، گام پنجم: تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته‌ها، گام ششم: کنترل کیفیت و مرحله هفتم: ارائه یافته‌ها.

گام یک: تنظیم سؤال‌های پژوهش

تنظیم سؤال‌های پژوهش تحلیل فراترکیب با سؤال درباره‌ی شناسایی ماهیت موضوع پژوهش که هدف اصلی اجرای تحلیل است، شروع می‌شود. و قبل از شروع مراحل بعدی پژوهش، چارچوب کلی آن را مشخص می‌نماید. سؤالات مربوطه در پژوهش حاضر در جدول شماره ۳ آورده شده است.

جدول ۳. سؤالات پژوهش - تحلیل فراترکیب

شاخص‌ها	پرسش‌های پژوهش
چه چیزی (What)	بازدارنده‌های سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت محور کدام‌اند؟
جامعه مطالعه (Who)	جامعه مورد مطالعه برای دستیابی کدام است؟
محدوده زمانی (When)	موارد فوق در چه زمانی بررسی و جست و جو شدند؟
چگونه (How)	چه روشی به منظور جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است؟

مجموعه پارامترهای فوق در قالب معیارهای پذیرش یا عدم پذیرش مطالعات در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. معیار پذیرش یا عدم پذیرش مقالات

شاخص‌ها	معیار پذیرش	معیار عدم پذیرش
محدوده جغرافیایی	همه کشورها	-
زبان تحقیقات	نوشته شده به زبان انگلیسی و فارسی	نوشته شده به سایر زبان‌ها
زمان مطالعه	۱۹۹۸-۲۰۲۵	قبل و بعد از تاریخ فوق
روش‌های مطالعه	روش کیفی و جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده- نتایج پژوهش‌های کمی	روش‌های تحقیق آزمایشی
جامعه مورد مطالعه	مقالات و پژوهش‌های ارائه شده در مجلات بر اساس استانداردهای آکادمیک جهانی و داخلی (مانند ISI، Scopus و ISC)	سایر موارد

شرایط مورد مطالعه	عوامل تاثیرگذار و موانع سیاستی اشتغال در نظام آموزش	سایر موارد
عالی مهارت محور		

گام دوم: بررسی متون به صورت نظام‌مند

پس از تعیین پایگاه‌های داده الکترونیکی معتبر حاوی مطالعات مرتبط و همچنین شناسایی واژگان کلیدی و متخصصان حوزه مورد نظر، فرایند جستجو و بررسی منابع به صورت جامع و نظام‌مند صورت گرفت. این فرایند شامل جستجو در عناوین، متن کامل، چکیده‌ها و کلمات کلیدی مقالات به طور جداگانه در پایگاه‌های اطلاعاتی نظیر وب آف ساینس، اسکوپوس (انتشار در الزویر و اسپرینگر)، مگیران و پایگاه وزارت علوم بود. هدف از این بررسی، شناسایی پژوهش‌های مرتبط در بازه زمانی ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۵ میلادی بود. معیار اصلی ورود مطالعات به مرحله تحلیل، برخورداری آن‌ها از داده‌های غنی و مستند درباره نظام آموزش عالی مهارت‌محور به زبان‌های فارسی و انگلیسی بود. در نخستین مرحله، جستجو با بهره‌گیری از واژگان و اصطلاحات کلیدی مانند «آموزش عالی مهارت‌محور»، «اشتغال دانشجویان» و «سیاست‌های مهارت‌محوری دانشگاه» در پایگاه‌های مذکور انجام شد. تمامی پژوهش‌ها بر اساس میزان ارتباط عنوان آن‌ها با موضوع تحقیق در قالب یک صفحه گسترده سازماندهی و جمع‌آوری گردیدند. در نهایت، اولویت بر انتخاب پژوهش‌هایی با کیفیت علمی بالا و اعتبار پژوهشی تأکید شده است تا تحلیل‌های نهایی بر مبنای منابع معتبر و مستند شکل گیرد.

گام سوم: جست و جو و انتخاب مقاله‌ها مناسب

در این مرحله، فرایند شناسایی و بررسی پژوهش‌های مرتبط با استفاده از مجموعه‌ای از معیارهای دقیق انجام شد. این معیارها شامل حوزه جغرافیایی مطالعه، زبان انتشار پژوهش‌ها، بازه زمانی اجرای مطالعات، روش‌های به کار گرفته شده، ویژگی‌های جامعه مورد بررسی، شرایط محیطی مطالعه و نوع طراحی پژوهشی می‌باشد. بر این اساس، تعداد ۳۱۰ پژوهش اولیه استخراج گردید. پس از انجام بررسی‌های اولیه و حذف موارد تکراری و پژوهش‌های فاقد اعتبار لازم (مجلات بلک لیست)، تعداد ۲۳۸ مطالعه باقی ماند که با توجه به پارامترهای متنوعی همچون عنوان، چکیده، محتوای کامل، دسترسی به منابع و روش‌شناسی پژوهش، مورد ارزیابی دقیق قرار گرفتند. تعداد منابع یافته شده از جستجو ۲۳۸، منابع رد شده بر اساس عنوان ۶۵، تعداد مقالات رد شده بر اساس چکیده ۲۲، تعداد مقالات رد شده بر اساس محتوا ۵۶ و تعداد مقالات رد شده بر اساس محتوا ۵۱، که نهایتاً ۴۴ پژوهش جهت بررسی و تحلیل نهایی انتخاب گردید. مراحل انجام فرایند انتخاب و پالایش مطالعات در شکل شماره ۱ به طور مفصل نمایش داده شده است.

شکل ۱. شیوه انتخاب مقاله‌های مناسب جهت تحلیل

گام چهارم: استخراج یافته‌ها

در این مطالعه، اطلاعات پژوهش‌ها براساس مرجع (نام و نام‌خانوادگی نویسنده و سال انتشار) طبقه‌بندی شد. اجزای همابستگی بیان‌شده در هر پژوهش نیز استخراج گردید. برای شناسایی کدها ابتدا از کدگذاری باز در متون استفاده شد. سپس با کدگذاری محوری روابط و ساختار میان کدها تبیین شد. این فرایند در مجموع به تولید ۶۵ کد یا مشخصه انجامید. فهرست کامل این کدها در جدول ۴ ارائه شده است. مرحله نخست امکان اکتشاف مفاهیم اولیه را فراهم کرد و مرحله دوم به دسته‌بندی و تثبیت ساختار مفهومی کمک نمود.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته‌ها

در این مرحله از پژوهش، ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعات پیشین را کد در نظر گرفتیم. سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کدها، آنها را در مفهومی مشابه دسته‌بندی نمودیم و به این ترتیب مفاهیم پژوهش مشخص شدند. جدول ۵ دسته‌بندی مشخصه‌ها، زیر مؤلفه‌ها و مؤلفه‌ها و پشتیبانی پژوهش‌ها از مؤلفه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۵. کدگذاری عوامل بازدارنده سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور

مؤلفه	زیر مؤلفه (مفاهیم)	کد (مشخصه)	منابع
ضعف انسجام رهبردی و سیاستگذاری	عدم همابستگی راهبرد و اجرا	عدم تدوین نقشه راه عملیاتی، نبود فرایند بازخورد دوسویه، ضعف مستندسازی مراحل اجرائی، پیوند ناپایدار میان ارکان، تأخیر در انتقال مستندات به مجریان	رشید و کامیسن (۲۰۲۰)، فیچر و همکاران (۲۰۱۸)، روشن فر و همکاران (۲۰۲۱)، زارعی (۲۰۱۹)، موحدی (۲۰۱۸)

تاکفی بودن زیرساخت‌های عملیاتی	فقدان یکپارچگی معیارها و دستورالعمل‌ها	تصویب موازی مقررات، تضاد در تفسیر دستورالعمل سازمان‌ها، عدم هم‌گام‌سازی تقویم تدوین، انتشار بخشنامه‌های متعارض، نبود هماهنگی میان سطوح تصمیم،	تولوماکوس (۲۰۲۰)، دوزومندا و همکاران ^۱ (۲۰۱۸)، فراستخواه (۲۰۲۰)، مدرسی و همکاران (۲۰۲۰)، حاج خزیمه همکاران (۲۰۲۳)، رحیمی و همکاران (۲۰۲۳)، صالحی عمران (۲۰۱۹)،
	عدم توسعه و به‌روزرسانی تجهیزات مهارتی	عدم استفاده از پیمانکاران مجرب، ناکافی بودن قراردادهای پشتیبانی، کمبود فضای فیزیکی استاندارد، فقدان تجهیزات تخصصی نوین،	آلریفا و راجو (۲۰۱۹)، آدیتیمیرین (۲۰۱۹)، وارتن و هوراکس (۲۰۱۵)، جعفری هرنیدی (۲۰۱۷)، درویشیان و همکاران (۲۰۱۹)
	ناتوانی در استقرار نظام پشتیبانی فناوری اطلاعات	فقدان سامانه یکپارچه مدیریت داده، ضعف زیرساخت شبکه و پهنای باند، کمبود نرم‌افزارهای تخصصی مهارتی، ناترازی بین نیاز آموزشی و فناوری، غیاب سامانه رزرو و مدیریت فضا	بانو و شانموگام (۲۰۲۰)، آدیتیمیرین (۲۰۱۹)، میرزایی (۲۰۱۹)، آراسته (۲۰۲۲)، قادری و همکاران (۱۳۹۷)
گسیختگی همگرایی دانشگاه-صنعت	فقدان پل ارتباطی شغلی	نبود پایگاه داده مشاغل مهارتی، ضعف شبکه‌های همکاران، ناتوانی در شناسایی نیاز بازار، عدم دیده‌بانی بازار، غیاب کارآفرینی، عدم انتقال تجربه‌های شغلی	عبداله پور (۲۰۲۴)، می و سیماکو (۲۰۲۲)، هینواستروسه (۲۰۱۸)، جویکاهو (۲۰۱۸)، کیایی جمالی و همکاران (۲۰۱۸)، مهرآورگیلو و همکاران (۲۰۲۴)،
	دیوار میان دانشگاه و صنعت	نبود قراردادهای بلندمدت مشترک، غیاب کمیته‌های راهبری مشترک، فقدان سازوکار مشارکت در پژوهش، عدم ارزیابی دوره‌ای همکاری‌ها، عدم جذب ذی‌نفعان صنعتی در آموزش	بلیچور-روچا و همکاران (۲۰۲۲)، هینواستروسه (۲۰۱۸)، مصاحب طلب و همکاران (۲۰۲۳)، روشن فر و همکاران (۲۰۲۱)، شاکری و همکاران (۲۰۱۹)
	ابهام در شفافیت و پاسخگویی فرآیندی	فقدان گزارش‌های دوره‌ای عمومی، محدودیت دسترسی به اطلاعات، نبود معیاری برای ارزیابی پاسخگویی، کمبود نشست‌های اطلاع‌رسانی، نبود پروتکل رسیدگی به شکایات	دزومندا و فاتیکو (۲۰۱۸)، قرائیان و همکاران (۲۰۲۵)، خدادوستی و همکاران (۲۰۲۴)
پنج‌پیدی و ناکارآمدی ساختار و مدیریت منابع	انباشتگی و موازی‌کاری نهادی	تعدد کمیته‌های مشترک‌المنافع، انتشار بخشنامه‌های مشابه و تکراری، غیاب سازوکار رفع تعارض، نبود نظام یکپارچه گزارش‌دهی	جاکسون و همکاران (۲۰۲۲)، آلیفرا و راجو (۲۰۱۹)، هالستن و همکارانش (۲۰۱۷)،
	تخصیص نامناسب و ناپایدار بودجه	تمرکز اعتبارات در چند پروژه محدود، فقدان تطابق بین بودجه و نیازمندی‌ها، عدم شفافیت در مصرف اعتبارات، غیاب قراردادهای مالی بلندمدت،	کیخا و همکاران (۲۰۲۰)، کورزوسکا و همکاران (۲۰۲۰)، دیاکو و همکاران (۲۰۱۹)

^۱. Dzomonda et al

مقاومت و محافظه‌کاری فرهنگی و نهادی	استمرار چارچوب‌های محافظه‌کارانه و سنتی در نظام مهارت‌محور	تحقیر مهارت در برابر تحصیلات نظری، محدودیت انتخاب رشته‌های جدید، تکیه بر سرفصل‌های قدیمی، فقدان بازنگری دوره‌ای هنجارها، ارزش‌گذاری صرف بر مدارک رسمی به جای شایستگی‌ها، ترجیح روش‌های آموزشی تشریفاتی بر روش‌های کاربردی، عدم مشارکت فعال دانشجویان،	مهرآورگیلو و همکاران (۲۰۲۴)، غلامزاده نطنزی (۲۰۱۹)، زرین و همکاران (۲۰۲۳)، پرندین و باغفلکی (۲۰۱۹)
	بی‌توجهی به پذیرش و ترویج نوآوری	ارزش‌گذاری بیش از حد بر مدرک دانشگاهی، ترس از تغییر روش‌های آموزشی، فقدان سازوکار تشویق نوآوری، مقاومت اساتید در به‌کارگیری فناوری، نبود برنامه تسهیل‌گر نوآوری، غیاب فضای آزمایشی و خلاقانه، عدم تخصیص منابع به ایده‌های نو	گودا-ویس و همکاران (۲۰۲۳)، تولوماکوس (۲۰۲۰)، رحیمی و همکاران (۲۰۲۳)
عدم وجود نظام نظارت و ارزیابی مناسب	ناقص بودن نظام رصد و بازخورد مستمر	فقدان شاخص‌های بازخورد لحظه‌ای، غیاب سامانه هشداردهی زودهنگام، کمبود نشست‌های اصلاحی مبتنی بر داده، عدم یکپارچگی نتایج با تصمیم‌سازی	جنگ و همکاران (۲۰۲۴)، قهاری بیگدلی و همکاران (۲۰۲۰)، آراسته و همکاران (۲۰۲۲)، میرزایی و همکاران (۲۰۱۹)
	بروز غیراستاندارد عملکرد مهارتی	تمرکز صرف بر آزمون‌های کتبی، عدم به‌روزرسانی معیارهای سنجش، غیاب سازوکار مقایسه با استاندارد جهانی، اصرار بر کمیت به جای کیفیت، فقدان گزارش تحلیلی روند مهارت،	وارتون و هوراکس (۲۰۱۸)، میرزایی و همکاران (۲۰۱۹)، درویشان و همکاران (۲۰۱۹)

کنترل کیفیت

در این مرحله، کنترل مفاهیم استخراجی از طریق مقایسه نظر پژوهشگر و خبره انجام شد. برای ارزیابی میزان توافق این دو رتبه‌دهنده از ضریب کاپای کوهن استفاده شد. این شاخص که بین صفر و یک نوسان دارد، هرچه به یک نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده توافق بیشتر و هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده توافق کمتر است. محاسبه ضریب کاپا برای مؤلفه‌های ارائه‌شده توسط دو پژوهشگر با نرم‌افزار SPSS انجام شد. در این صورت زمانی که ضریب کاپا کمتر از ۰/۲ بیانگر این است که توافق ضعیف، بین ۰/۲ تا ۰/۴ متوسط، ۰/۴ تا ۰/۶ نسبتاً زیاد، ۰/۶ تا ۰/۸ زیاد و بیشتر از ۰/۸ تقریباً کامل است (لاندیس و کوچ^۱، ۱۹۷۷). نتیجه محاسبه مقدار شاخص در سطح معنادار ۰/۰۱ عدد ۰/۷۸۸ محاسبه شد که در جدول ۶ نشان داده می‌شود. با توجه به کوچکتر بودن عدد معناداری از ۰/۰۵ فرض استقلال کدهای استخراجی رد می‌شود. بنابراین، کدهای استخراج شده از پایایی مناسبی برخوردارند.

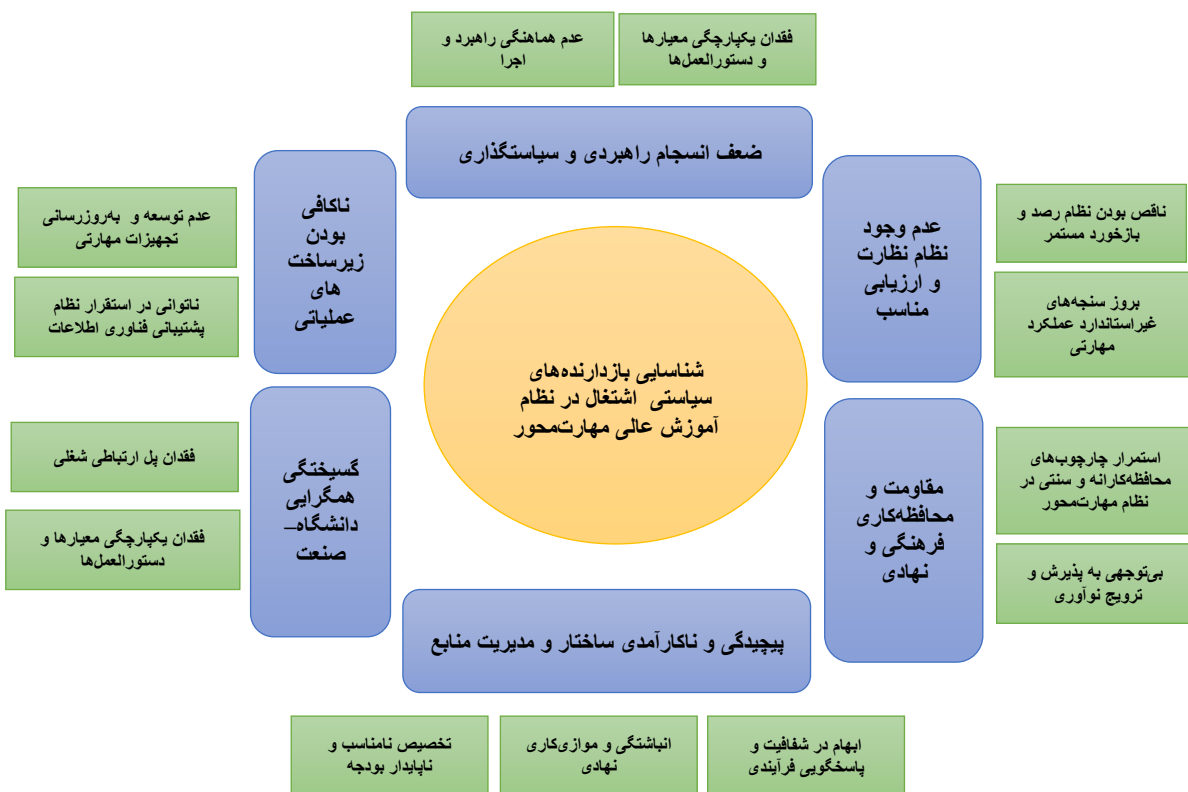
جدول ۶. خلاصه محاسبات ضریب کاپای کوهن

مقدار	انحراف استاندارد	سطح معناداری
-------	------------------	--------------

^۱. Landis & Koch

۰/۰۰۱	۰/۶۵	۰/۷۸۸	مقدار توافق کاپا
		۶۵	تعداد مورد معتبر

در نهایت در مرحله هفتم یافته‌های تحقیق بیان می‌شود. همانطور که در گام پنجم اشاره شد، در این پژوهش بر اساس نتایج تحلیل ۶ مولفه مفهوم و ۱۳ زیرمولفه شناسایی و آزمون کیفیت آنها تأیید شده است. در این گام الگوی پژوهشی دانشگاه مهارت محور خروجی تحلیل فراترکیب در شکل ۲ ارائه گردیده است؛ الگوی ارائه شده در این پژوهش در حقیقت اجماع نظریات ارائه شده در قالب یک مجموعه واحد است که دیدگاه جامع و کلی گرایانه‌ای به دانشگاه مهارت محور ارائه می‌دهد.

شکل ۲. الگوی عوامل بازدارنده سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور

بحث و نتیجه‌گیری

آموزش عالی مهارت‌محور به عنوان موتور کلیدی برای توسعه اقتصادی و کاهش شکاف مهارتی بین فارغ‌التحصیلان و نیازهای بازار کار، مورد توجه سیاستگذاران قرار دارد. با این حال، تحقق کامل ظرفیت‌های اشتغال‌زایی این نظام، مستلزم شناسایی و رفع موانع سیاستی پیچیده‌ای است که فرآیندهای راهبردی، اجرا و نظارت را تحت تأثیر قرار می‌دهند. پژوهش حاضر با تمرکز بر شناسایی این بازدارنده‌های سیاستی، تلاش کرده است تا

تصویری جامع از چالش‌های ساختاری و عملیاتی پیش‌روی این نظام ارائه دهد. یافته‌های این پژوهش شش عامل اصلی را به عنوان بازدارنده‌های کلیدی سیاستی اشتغال در نظام آموزش عالی مهارت‌محور شناسایی کرده است: ضعف انسجام راهبردی و سیاست‌گذاری، ناکافی بودن زیرساخت‌های عملیاتی، گسیختگی همگرایی دانشگاه - صنعت، پیچیدگی و ناکارآمدی ساختار و مدیریت منابع، مقاومت و محافظه‌کاری فرهنگی و نهادی و عدم وجود نظام نظارت و ارزیابی مناسب. این یافته‌ها از یک سو با بخشی از پیشینه پژوهش همسو است؛ به‌طور مثال تأکید سنگین و همکاران (۲۰۲۳) و حسابی و همکاران (۲۰۲۳) بر نقش حیاتی حمایت دولت و زیرساخت‌های فنی و مالی در توسعه آموزش مهارت‌محور، یافته‌های مربوط به ناکافی بودن زیرساخت‌های عملیاتی و نیاز به حمایت سیاستی قوی‌تر را تقویت می‌کند. همچنین، تأکید سنگین و همکاران (۲۰۲۳)، فیچر و همکاران (۲۰۱۸)، چاکون و همکاران (۲۰۲۴)، حسابی و همکاران (۲۰۲۳) و رحیمی و همکاران (۲۰۲۳) بر تأثیر عوامل سیاسی، اقتصادی و مدیریتی بر اشتغال‌پذیری، با یافته‌های مربوط به پیچیدگی ساختار و مدیریت منابع و ضعف انسجام راهبردی همخوانی دارد. از سوی دیگر، پژوهش حاضر با پررنگ‌تر کردن نقش انسجام سیاستی و هماهنگی نهادی در سطح کلان و نیز شناسایی مقاومت‌های نهادی و فرهنگی به عنوان مانعی مستقل و تأثیرگذار، ابعاد جدیدی را به پیشینه می‌افزاید که کمتر مورد توجه مستقیم مطالعات پیشین مانند جانگ و همکاران (۲۰۲۳) تمرکز بر عوامل فردی اشتغال‌پذیری یا تیرناوکارسو و همکاران (۲۰۲۰) تمرکز بر شکاف مهارتی قرار گرفته بود.

ضعف انسجام راهبردی و سیاست‌گذاری را می‌توان در چارچوب نظریه اجرای سیاست تحلیل کرد. شکاف بین اهداف آرمانی سیاست‌ها (در اسناد بالادستی) و اجرای عملیاتی آنها، اغلب ناشی از فقدان هماهنگی افقی (بین وزارتخانه‌ها و نهادهای متولی) و عمودی (بین سطوح ملی و محلی) است (حاج خزیمه همکاران، ۲۰۲۳). فقدان یکپارچگی در معیارها و دستورالعمل‌ها، که در پژوهش حاضر برجسته شده، نمونه‌ای بارز از این شکاف است و با نتایج پژوهش دوروتا و همکاران (۲۰۱۸)، فراستخواه (۲۰۲۰)، مدرسی و همکاران (۲۰۲۰)، روشن‌فر و همکاران (۲۰۲۱) در خصوص تأثیر عوامل فراسازمانی و قوانین ناهماهنگ بر اشتغال‌پذیری همسو است. این ناهماهنگی، کارایی نظام را در پاسخگویی پویا به نیازهای متغیر بازار کار مهارتی تضعیف می‌کند. از طرفی ناکافی بودن زیرساخت‌های عملیاتی مستقیماً به سرمایه‌گذاری در سرمایه فیزیکی و انسانی مرتبط است. نظریه سرمایه انسانی (بیکر^۱، ۱۹۶۴) تأکید می‌کند که بهره‌وری و اشتغال‌پذیری به کیفیت ابزارها و محیط یادگیری بستگی دارد. سنگین و همکاران (۲۰۲۳) به وضوح نشان داده‌اند که ضعف زیرساخت‌ها توسعه دانشگاه‌های مهارت‌محور را محدود می‌سازد. ناتوانی در استقرار نظام پشتیبانی فناوری اطلاعات، به‌ویژه در عصر دیجیتال، نه تنها یادگیری مهارت‌های نوین را مختل می‌کند (آراسته و همکاران، ۲۰۲۲)، بلکه امکان ارتباط مؤثر با صنعت و رصد بازار کار را نیز کاهش می‌دهد، که با یافته اوارتون و هوراکس (۲۰۱۸) درباره شکاف مهارتی مرتبط است. حسابی و همکاران (۱۴۰۲) نیز بر ضرورت توسعه زیرساخت‌های فنی برای افزایش بهره‌وری (در حوزه کشاورزی هوشمند) تأکید کرده‌اند، یافته‌ای که قابل تعمیم به آموزش عالی مهارت‌محور است.

گسیختگی همگرایی دانشگاه-صنعت نیز بر تعامل پویا و هم‌زمان دانشگاه، صنعت و دولت برای نوآوری و توسعه اقتصادی تأکید دارد. فقدان "پل ارتباطی شغلی" و وجود "دیوار" بین دانشگاه و صنعت، که در پژوهش

^۱ . Becker

حاضر شناسایی شد، نشان‌دهنده نقص در این تعامل است. مسلکو (۲۰۲۴) به عدم ارتباط کافی برنامه‌های کارآموزی با نیازهای واقعی بازار کار اشاره کرده است که مؤید همین گسیختگی است. تقوی و همکاران (۲۰۲۳) نیز "ارتباط با صنعت" را به‌عنوان یکی از مولفه‌های کلیدی دانشگاه مهارت‌محور شناسایی کرده‌اند. این گسیختگی منجر به تولید فارغ‌التحصیلانی با مهارت‌های غیرمرتبط و تشدید مشکل بیکاری می‌شود. همچنین هامل پیچیدگی و ناکارآمدی ساختار و مدیریت منابع نیز بازتابی از مشکلات بوروکراسی و حکمران در سطح خرد و کلان است. ابهام در شفافیت و پاسخگویی، انباشتگی و موازی‌کاری نهادی، و تخصیص نامناسب بودجه همگی نشان‌دهنده ناکارآمدی نظام‌های مدیریتی و تخصیص منابع است (چاکون و همکاران، ۲۰۲۴؛ آلیفرا و راجو، ۲۰۱۹). این ناکارآمدی مستقیماً بر توانایی مؤسسات آموزشی در جذب و به‌کارگیری بهینه منابع (انسانی، مالی، تجهیزاتی) برای توسعه برنامه‌های مهارت‌محور مؤثر و پاسخگو تأثیر منفی می‌گذارد. یافته‌های قرائیان و همکاران (۲۰۲۴) و رحیمی و همکاران (۲۰۲۳) در خصوص تأثیر عوامل مدیریتی و سازمانی بر اشتغال‌پذیری، مؤید اهمیت این بعد است.

مقاومت و محافظه‌کاری فرهنگی و نهادی ساختارهای ارزشی سنتی و تأکید بر روش‌های آموزشی کلاسیک، پذیرش نوآوری و انعطاف در طراحی برنامه‌ها را مختل می‌کند. این محافظه‌کاری نه‌تنها انگیزه اساتید و دانشجویان را برای کارآفرینی و خلاقیت کاهش می‌دهد، بلکه مانع ارتقای فرهنگ یادگیری مادام‌العمر می‌شود (نویس و همکاران، ۲۰۲۳). مؤسسات آموزشی، مانند هر سازمان دیگری، در معرض نیروهای نهادی (هنجارها، ارزش‌ها، باورهای ریشه‌دار) قرار دارند که می‌توانند در برابر تغییر مقاومت کنند. استمرار چارچوب‌های محافظه‌کارانه و سنتی و بی‌توجهی به پذیرش نوآوری، نمونه‌ای از این مقاومت نهاد است که تطبیق برنامه‌های درسی و روش‌های تدریس با تحولات سریع فناوری و بازار کار را دشوار می‌سازد. این یافته با تأکید هو و همکاران (۲۰۲۲) و درویشان و همکاران (۲۰۱۹) بر ضرورت همسویی با تغییرات فناورانه و آموزش خلاقیت و کارآفرینی در برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، ارتباط تنگاتنگ دارد و نشان می‌دهد تغییر فرهنگ نهادی به اندازه تغییر ساختارها و سیاست‌ها حیاتی است.

عدم وجود نظام نظارت و ارزیابی مناسب فقدان شاخص‌های استاندارد و بازخورد مستمر، امکان رصد دقیق اثربخشی برنامه‌های آموزشی را از بین می‌برد. در غیاب یک چرخه پایش و اصلاح مبتنی بر داده، تصمیم‌گیری سیاستی بر پایه حدس و گمان انجام می‌شود و اصلاحات تنشی و مقطعی خواهند بود (وارتون و هوراکس، ۲۰۱۸؛ دی آمیکو، ۲۰۱۶). ناقص بودن نظام رصد و بازخورد مستمر و وجود سنجه‌های غیراستاندارد، امکان ارزیابی دقیق اثربخشی برنامه‌های مهارت‌آموزی و انطباق آنها با نیازهای بازار کار را سلب می‌کند. این ضعف، تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد و تخصیص هدفمند منابع را مختل کرده و امکان پاسخگویی و اصلاح سیاست‌ها را کاهش می‌دهد.

در نتایج این پژوهش تصریح می‌کند که چالش اشتغال‌پذیری در نظام آموزش عالی مهارت‌محور صرفاً یک مسئله آموزشی یا فردی نیست، بلکه عمده‌تأ ریشه در مشکلات ساختاری، نهادی و سیاستی دارد. بازدارنده‌های شناسایی‌شده از ضعف انسجام کلان سیاستی تا مقاومت‌های خرد فرهنگی نشان‌دهنده یک شکست سیستمی در ایجاد محیطی توانمندساز برای تربیت نیروی کار ماهر و مورد نیاز بازار است. همسویی بخشی از یافته‌ها با پیشینه (مثل اهمیت زیرساخت و ارتباط با صنعت) اعتبار نتایج را تقویت می‌کند، در حالی که پررنگ‌تر کردن نقش انسجام سیاستی، هماهنگی نهادی، مقاومت فرهنگی و نظام نظارتی، ابعاد جدید و حیاتی‌تری از این چالش پیچیده را

آشکار می‌سازد. غلبه بر این بازدارنده‌ها مستلزم عزمی فرابخشی، رویکردی سیستمی و تدوین سیاست‌های یکپارچه، منعطف، مبتنی بر شواهد و نوآورانه است که هماهنگی بین نهادها را بهبود بخشد، منابع را به گونه‌ای اثربخش مدیریت کند، پل ارتباطی مستحکمی با صنعت ایجاد نماید، فرهنگ یادگیری و نوآوری را ترویج دهد و نظام ارزیابی مستمر و استاندارد را برای تضمین پاسخگویی و بهبود کیفیت مستقر سازد. پیشنهادهای زیر در راستای هریک از شش بازدارنده شناسایی شده تدوین شده‌اند و به گونه‌ای طراحی شده‌اند که کاملاً قابل اجرا، زمان‌مند و قابل پایش باشند:

- به منظور رفع ضعف انسجام راهبردی و سیاستگذاری پیشنهاد می‌شود شورای عالی هماهنگی آموزش عالی مهارت‌محور با حضور بالاترین مقامات دستگاه‌های مرتبط (ریاست جمهوری، وزارت علوم، وزارت کار، وزارت صمت، جهاد کشاورزی و سازمان برنامه و بودجه) تشکیل شود و مأموریت اصلی آن تدوین «سند ملی یکپارچه آموزش مهارت‌محور» باشد که تمام سیاست‌ها، آیین‌نامه‌ها و اعتبارات مرتبط را در یک چارچوب واحد قرار دهد.

- برای رفع ناکافی بودن زیرساخت‌های عملیاتی توصیه می‌گردد برنامه جامعی برای تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های دانشگاه‌های مهارت‌محور به فناوری‌های روز صنعت با استفاده از ترکیبی از اعتبارات عمومی، اوراق مشارکت اختصاصی و سرمایه‌گذاری مستقیم صنایع بزرگ اجرا شود.

- در راستای رفع گسیختگی همگرایی دانشگاه-صنعت پیشنهاد می‌شود دوره کارآموزی اجباری پردرآمد و مرتبط با رشته در تمام برنامه‌های مهارت‌محور نهادینه شود و هزینه آن از طریق صندوق مشترک دولت - صنعت تأمین گردد. همزمان، ایجاد دفاتر واقعی و فعال ارتباط با جامعه و صنعت در دانشگاه‌ها با بودجه و پرسنل مستقل الزامی گردد تا ارتباط مستمر و مؤثر میان دانشگاه و بنگاه‌های اقتصادی برقرار شود.

- همچنین برای رفع پیچیدگی و ناکارآمدی ساختار و مدیریت منابع توصیه می‌شود ساده‌سازی ساختاری از طریق ادغام یا حذف شوراهای واحدهای موازی، کاهش بوروکراسی داخلی دانشگاه‌ها و تخصیص بودجه بر اساس عملکرد (به‌ویژه شاخص‌های اشتغال فارغ‌التحصیلان و درآمد از صنعت) به‌عنوان سیاست محوری در دستور کار قرار گیرد.

- و در جهت رفع مقاومت و محافظه‌کاری فرهنگی و نهادی پیشنهاد می‌شود برنامه ملی تغییر فرهنگ آموزشی اجرا شود که شامل آموزش اجباری سالانه روش‌های نوین تدریس (پروژه‌محور، دیجیتال، کارآفرینانه) برای اعضای هیئت علمی، اختصاص بخش قابل توجهی از امتیاز ارتقا به فعالیت‌های نوآورانه و همکاری با صنعت، و اعطای جوایز ملی معتبر به اساتید و دانشجویان پیشرو در حوزه مهارت و کارآفرینی باشد.

- و در راستای رفع عدم وجود نظام نظارت و ارزیابی مناسب توصیه می‌گردد سامانه ملی یکپارچه رصد مهارت و اشتغال (مشابه تجربه‌های موفق ترکیه و سنگاپور) راه‌اندازی شود که داده‌های زنده اشتغال فارغ‌التحصیلان، نیازهای مهارتی صنایع و عملکرد دانشگاه‌ها را به‌صورت شفاف جمع‌آوری و منتشر کند و مبنای تعدیل سالانه اعتبارات و برنامه‌ها قرار گیرد.

در نهایت با توجه به محدودیت‌های پژوهش حاضر از جمله کمبود داده‌های تجربی بومی و دشواری دسترسی به اسناد اجرایی مرتبط با سیاست‌های مهارت‌محور در آموزش عالی پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از رویکردی ترکیبی و مبتنی بر شواهد استفاده شود تا امکان آزمون تجربی الگوی بازدارنده‌های سیاستی فراهم گردد و اعتبار نتایج افزایش یابد. همچنین انجام پژوهش‌های تطبیقی عمیق بر روی کشورهای پیشرو (آلمان، سنگاپور، کره

جنوبی) با تمرکز بر مکانیزم‌های عملی بومی‌سازی تجربه‌های موفق، مسیر گذار از سیاست‌گذاری نظری به اجرای اثربخش را روشن‌تر خواهد ساخت. اجرای هماهنگ این پیشنهادهای عملیاتی و اختصاصی می‌تواند نظام آموزش عالی مهارت‌محور ایران را از وضعیت پراکندگی و اجرای ضعیف فعلی به مرحله اثربخشی واقعی و اشتغال‌زایی پایدار ارتقا دهد

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل بخشی از طرح پسادکتری رشته مدیریت کارآفرینی در دانشگاه رازی کرمانشاه است که به حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه رازی کرمانشاه انجام شده است. بدین وسیله از همه کسانی که در انجام پژوهش حاضر پژوهشگران را یاری کرده‌اند، تشکر می‌گردد.

References

Abdollahpour, A. (2024). Explaining the role of skill-based universities in developing self-employment of graduates (Case study: Rafsanjan Training Institute). *Second International Conference on Modern Research in Education*. <https://civilica.com/doc/23741582>. (in persian).

References

- Abdollahpour, A. (2024). Explaining the role of skill-based universities in developing self-employment of graduates (Case study: Rafsanjan Training Institute). *Second International Conference on Modern Research in Education*. <https://civilica.com/doc/23741582>. (in persian).
- Adetimirin, A. (2019). Female Lecturers' Perception of ICT Integration for Teaching and Learning in University of Ibadan, Nigeria. *Gender and Diversity: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*. . <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-6912-1.ch084>
- Alrifa, A. A., & Raju, V. (2019). A framework for employability skills of graduate in Malaysian interior design. *International Advanced Research Journal in Science, Engineering and Technology*, 6(6), 19-28.
- Arasteh, H. R. K. M. R. A. B., & Zainabadi, H. R. (2022). Accountability of the Iran's Universities to the Labor Market from the Perspective of Higher Education Experts. *Iran J Cult Health Promot*; 6(2):351-359. <https://doi.org/10.22034/6.2.20>. (in persian).
- Bano, Y., & Vasantha, S. (2019). Review on strategies for bridging the employability skill Gap in higher education. *International Journal of Recent Technology and*

- Engineering, 7(6S5), 1147-1152.
<https://www.researchgate.net/publication/338402317>
- Belchior-Rocha, H. C.-M. I., & Simões, E. (2022). Transversal competencies for employability: from higher education to the labour market. *Education Sciences*, 12(4), 255. <https://doi.org/10.3390/educsci12040255>
- Buddhadev, S. S. (2025). Skill-Based Learning in the 21st Century: The Future of Education. *TMP Universal Journal of Law, Business, and Management*, 1(1).
<https://doi.org/10.69557/ebg8jq83>
- D'Amico, M. M. (2016). Community college workforce development in the student success era. *Higher education: Handbook of theory and research* (pp. 217-273). Cham: Springer International Publishing.
- Darvishan, A. T. M. S., & Hakimzadeh, R. (2019). Designing A Model of Employability Skills for Higher Education Graduates (Case Study: SMEs In Tehran Province). *Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 10(19), 7-39. https://www.icsa-journal.ir/article_89085.html (in persian).
- De Iaco, S. M. S., & Posa, D. (2019). A multilevel multinomial model for the dynamics of graduates employment in Italy. *Social Indicators Research*, 146(1), 149-168. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-1884-5>
- Dogra, B. (2020). Developing Employability through Skill-based Higher Education in India. *From the Desk of the Editor*. 58(12): 23-29. https://eg4.nic.in/gfgckar/DFILES/EBOOKS/IR/UNIVERSITYNEWSVOL58NO12MAR_CH232020.pdf#page=8
- Dzomonda, O., & Fatoki, O. (2018). Demystifying the motivations towards hybrid entrepreneurship among the working populace in South Africa. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 24(4), 1-9. <https://www.researchgate.net/publication/330170965>
- El-Tawy, N., & Abdel-Kader, M. (2022). Higher education challenges: accounting and finance academia in a research-led teaching universities. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 20(2), 279-296. <https://doi.org/10.1108/JFRA-01-2020-0007>.
- Farahani, A. A. M., & Shams Morkani, G. R. (2023). Identifying And Explaining The Organizational Factors Affecting The Transfer of Students' Learning In The Internship Program Farhangian University. *Research in Teaching*, 11(2), 60-35. <https://doi.org/10.22034/trj.2023.62853>. (in persian).
- Farasatkah, M. A. (2020). Study of the Pattern of Higher Education and University Interactions with Other Production Systems and Services. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 57, 45-64. https://journal.irphe.ac.ir/article_702733.html (in persian).
- Fenta, H. M., Asnakew, Z. S., Debele, P. K., Nigatu, S. T., & Muhaba, A. M. (2019). Analysis of supply side factors influencing employability of new graduates: A tracer study of Bahir Dar University graduates. *Journal of Teaching and Learning for Graduate Employability*, 10(2), 67-85. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/INFORMIT.585975384944460>
- Fichter, K., & Tiemann, I. (2018). Factors influencing university support for sustainable entrepreneurship: Insights from explorative case studies. *Journal of Cleaner Production*, 175, 512-524. . <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.12.031>.

- Ghahari Bidgoli, S., & Torbatinezhad, H. (2020). The Effect of Information and Communication Technology on Innovation, Creativity, and Knowledge Sharing among Faculty Members of Shahid Rajaee Technical and Vocational University in Kashan. *Teacher Professional Development*, 5(3), 1-11. https://tpdevelopment.cfu.ac.ir/article_1484.html?lang=en (in persian).
- Gholamzadeh Natanzi, A. H. (2019). Why higher education is not able to solve the problem in society? Part 1. *Islamic Republic of Iran News Agency*. <https://www.irna.ir/83665472> (in persian).
- Ghormaeian, L. A. S. Z. A. (2025). Conceptualization of skill-based education in the higher education system: an approach based on the synthesis of studies. *Journal of Skill Training*, 13(49), 203-240. <https://ensani.ir/fa/article/604438/> (in persian).
- Gong, W., & Xu, C. (2024). The influence of perceived teacher support on Chinese local college students engagement: The mediating role of Self-Efficacy. *SAGE Open*, 14(4), 21582440241293327. <https://doi.org/10.1177/21582440241293327>
- Gouda-Vossos, A., Sarkar, M., Thompson, C., Overton, T., & Ziebell, A. (2023). Employability curricula and transferable skill development. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 20(5). <https://doi.org/10.53761/1.20.5.04>
- Gupta, M. (2018). Skill Development in Higher Education: Challenges and Opportunities. *International Journal of Management and Humanities*. 3(4): 13-19. <https://www.ijmh.org/wp-content/uploads/papers/v3i4/D0184063418>
- Hajkhosyemh, M. a. K., & pourkarimi, J. (2023). Designing and validating the model of lean scholarly skills in universities and higher education institutions (case study: University of Tehran). *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences*, 10(3), 1-17. <https://doi.org/10.22034/rmt.2023.543937.2117>.
- Hällsten, M. E. C., & Rydgren, J. (2017). Social capital, friendship networks, and youth unemployment. *Social Science Research*, 61, 234-250. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2016.06.017>
- Heidari, H., & Khashei, V. (2023). Analysis of the relationship between job characteristics and job adjustment of alumni. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 22(1), 127-143. https://journal.irphe.ac.ir/article_702893.html?lang=en (in persian).
- Hinostroza. (2018). New Challenges for ICT in Education Policies in Developing Countries: The Need to Account for the Widespread Use of ICT for Teaching and Learning Outside the School. *ICT-Supported Innovations in Small Countries and Developing Regions*. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-67657-9_5
- International Labour Organization. (2023). World Employment and Social Outlook: Trends 2023. *International Labour Office*. <https://www.ilo.org/publications/flagship-reports/world-employment-and-social-outlook-trends-2023>
- Jackson, D. S. H., & Meek, S. (2022). Enhancing graduates' enterprise capabilities through work-integrated learning. *Higher Education*, 84, 101-120. <https://doi.org/10.1007/s10734-021-00756-x>
- Jafari Harandi, R. (2017). Evaluation of external performance of undergraduate graduates of Qom University based on indicators of employment status and continuing education. *Journal of Educational Measurement and Evaluation Studies* 2017; 9(27): 201-231. <https://doi.org/10.22034/emes.2019.37159J> (in persian).

- Jiang, L. C. Z., & Lei, C. (2023). Current college graduates' employability factors based on university graduates in Shaanxi province, China. *Frontiers in Psychology*, 13, 1042243. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1042243>
- Jokiaho, A. (2018). Barriers to using E-Learning in an Advanced Way. *International Journal of Advanced Corporate Learning*, 3(3): 111-136. <https://doi.org/10.3991/ijac.v11i1.9235>
- Keiper, M. C., Sieszputowski, J., Morgan, T., & Mackey, M. J. (2019). Employability Skills: A Case Study on a Business-Oriented Sport Management Program. *E-journal of Business Education and Scholarship of Teaching*, 13(1), 59-68. <https://www.researchgate.net/publication/342182755>
- Keykha, A. E. M., & Salehi, M. (2020). Entrepreneur university model design Qualitative approach (Case study University of Tehran). *Iranian Journal of Engineering Education*, 21(83), 51-77. <https://www.researchgate.net/publication/342182755> (in persian).
- Khodadousti, M. N. N., & Rezaee, B. (2024). The Development of an Entrepreneurial Ecosystem in Universities and Higher Education Centers. *Karafan Journal*, 21(2), 165-183. <https://doi.org/10.48301/kssa.2024.403938.2612> (in persian).
- Kiaee jamali, S. M., fathi vajargah, K., Moosapoor, N. and khorasani, A. (2018). The evolution of curriculum in Iran's higher education system. *The Journal of New Thoughts on Education*, 14(2), 41-76. <https://doi.org/10.22051/jontoe.2018.20054.2191> (in persian).
- Kurczewska, A. M. M. D. W., & Wawrzyniak, D. (2020). Peculiarity of hybrid entrepreneurs-revisiting Lazear's theory of entrepreneurship. *Journal of Business Economics and Management (JBEM)*, 21(1), 277-300. <https://doi.org/10.3846/jbem.2020.11959>
- Li, J. (2021). The emergence of application and skill-based local graduate universities in China. In *New Directions of Local Higher Education Policy: Insights from China* (pp. 13–24). Springer Singapore. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-16-4438-2_3
- Madarresi Saryazdi, S. J., Abbas pour, A., Ghiasi Nadoushan, S., & Sakhdari, K. (2019). Presenting a Model for the Entrepreneurial University: A Meta-Synthesis Research. *ihcj*, 11(1), 67–98. <https://doi.org/20.1001.1.20088000.1398.11.1.1.1> (in persian).
- Mehrvavar Giglou, S., & Zahed Babelan, A. (2024). Explanation of the Components of Skill-Based Education in Higher Education With A Qualitative Approach. *Research in Medical Education*, 16(2), 4–14. <https://doi.org/10.32592/rmegums.16.2.4> (in persian).
- Mei, W., & Symaco, L. (2022). University-wide entrepreneurship education in China's higher education institutions: Issues and challenges. *Studies in Higher Education*, 47(1), 177–193. <https://doi.org/10.1080/03075079.2020.1735330>
- Mirzaei, K., Saadi, H., & Sepahpanah, M. (2019). Investigation of the barriers of developing E-learning in college of agriculture, Bu-Ali Sina University. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 13(2), 462–470. <https://doi.org/10.22061/jte.2018.3143.1795> (in persian).
- Modarresi Saryazdi, J., Abbaspour, A., & Modarresi Saryazdi, A. (2022). Identifying the Strategic Drivers of Entrepreneurial University by a Meta-synthesize. *Journal of Karafan*, 2(19), 37–69. <https://doi.org/10.48301/KSSA.2022.286292.1533> (in persian).

- Mosahebtalab, A., Mohajeran, B., & Hassani, M. (2023). The Identifying of the Optimal Model for Non-formal (Free and Special) Skills Training. *Karafan Journal*, 20(Special Issue), 373–394. <https://doi.org/10.48301/kssa.2023.375110.2362> (in persian).
- Mousavi, M., Mohammadzadeh Nasrabadi, M., & Pezeshki-Rad, G. R. (2023). Identifying and Analyzing Barrier and Inhibitor Factors for Implementation and Development of E-learning in Payame Noor University. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 17(1), 137–154. https://journal.irphe.ac.ir/article_702751_en.html?lang=fa (in persian).
- Movahedi, R. (2017). Analysis of Barriers to Agricultural Graduates' Employment. *Agricultural Education Administration Research*, 9(41), 79–95. <https://doi.org/10.22092/jaear.2017.109251.1346> (in persian).
- Najafpour, H., & Rezaee, B. (2026). Discourse Analysis of Skill-Based Education Policy in Iran's Higher Education System. *Iranian Journal of Public Policy*, 1(5), 105–119. <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2026.404157.2806> (in persian).
- Niazi, Y., Tabarsa Gholamali, T., & Rabiei, M. R. (2025). A Policy-Making Model for Skill-Oriented Universities with a Generation Z Approach. *Journal of Study and Innovation in Education and Development*, 1(5), 18–42. <https://doi.org/10.61838/jsied.151> (in persian).
- Parandin, S., & Baghfalaki, A. (2019). Investigating the factors affecting unemployed graduates of Islamic Azad University, Kermanshah Branch. *Population Journal*, 24(101), 59–84. <https://doi.org/10.22091/stim.2020.5259.1376> (in persian).
- Qadery, M., Mohammadian, K., Keshavarz zadeh, A., Ghasemi, M., Rigi, A., & Saed, L. (2018). To Identify the Effective Components on Policymaking based on Market-place in Iran's Higher Education. *ihej*, 10(3), 111–138. <https://doi.org/20.1001.1.20088000.1397.10.3.5.2>
- Rahimi, F., Darzian Azizi, A., Mehrali Zadeh, Y., & Maleki, A. (2023). Designing the employability model of university graduates. *Journal of New Educational Approaches*, 17(2), 87–114. <https://doi.org/10.22108/nea.2023.135875.1850> (in persian).
- Rasheed, R., & Kamsin, A. (2020). Challenges in the online component of blended learning: A systematic review. *Computers & Education*, 144, 103701. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103701>
- Rezaee, B., Najafpour, H., & Kahrizi, Z. (2026). Identifying Artificial Intelligence Challenges in the Development of the Entrepreneurial Ecosystem of Lean Startups: A Qualitative Study. *Education and Management of Entrepreneurship*, 5(1), 47–66. <https://doi.org/10.22126/eme.2025.12346.1187> (in persian).
- Roshanfar, F., Keramatlo, S., & Rahmdel, M. (2021). Identify and rank barriers to providing technical and vocational training electronically using the AHP method. *Journal of Skill Training*, 9(35), 63–84. <https://www.sid.ir/paper/961081/en>
- Salehi Omran, E., Einkhah, F., & Barani, S. (2019). Investigating the Position of Skill Learning in the Comprehensive Scientific Map of Iran. *ihej*, 11(1), 1–38. <http://ihej.ir/article-1-1446-en.html> (in persian).
- Scott, F. J., & Willison, D. (2021). Students' reflections on an employability skills provision. *Journal of Further and Higher Education*, 45(8), 1118–1133. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2021.1928025>

- Segbenya, M., Atadika, D., Aheto, S. P. K., & Nimo, E. B. (2023). Modelling the relationship between teaching methods, assessment methods and acquisition of 21st employability skills among university graduates. *Industry and Higher Education*, 37(6), 810–824. <https://doi.org/10.1177/095042222311754>
- Shakeri, M., Barzegar Bafroo, K., & Jamshidi, M. (2019). Presenting a model for tailoring the technical and vocational training with the labor market needs from the viewpoint of Yazd industry owners based on the grounded theory. *Journal of Educational Innovations*, 18(71), 39–58. <https://sid.ir/paper/75571/en> (in persian).
- Statistical Center of, I. (2025). *Labor Force Census Project, Spring 2025*. <https://amar.org.ir/statistical-information/catid/3050/types/4>
- Tang, K. N. (2019). Innovate Higher Education to Enhance Graduate Employability. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 27(2).
- Taqavi, H., Mehravar, S., Kazemi, S., Javidpor, M., & Aghelzadeh, D. (2023). Identifying the components of skill-oriented universities in the country's higher education system with a synthesis research approach. *Journal of Research on Management of Teaching in Marine Sciences*, 10(2), 1–16. <https://doi.org/10.22034/rmt.2023.543939.2120> (in persian).
- Thirunavukarasu, G., Chandrasekaran, S., Betageri, V. S., & Long, J. (2020). Assessing learners' perceptions of graduate employability. *Sustainability*, 1–17. <https://doi.org/10.3390/su12020460>
- Touloumakos, A. K. (2020). Expanded yet restricted: A mini review of the soft skills literature. *Frontiers in Psychology*, 11, 568111. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.02207>
- Unesco. (2019). *Competence-based curriculum: Organising principle for curriculum change*.
- Wharton, C. Y., & Horrocks, J. (2015).). Students' perceptions of employability within their degree programme: highlighting the disparity between what academics believe is included and the student experience. *Enhancement and Innovation in Higher Education*. <https://www.researchgate.net/publication/323628997>
- World Economic, F. (2023). *The Future of Jobs Report 2023*. World Economic Forum. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023>
- Zarei, E., Javaheri, M., & Shikhi, A. (2019). Identifying Effective Factors and Obstacles Using Electronic Learning to Increase Mental Health of Primary School Students in Karaj (A Qualitative Study). *Technology of Education Journal (TEJ)*, 13(3), 607–616. <https://doi.org/10.22061/jte.2018.3595.190> (in persian).
- Zarin, A., Yadegarzadeh, G., Khosravi, M., Ghaderi, M., & Khorsandi Taskoh, A. (2023). A Review of the Characteristics of Higher Education Curriculum in the Era of the Fourth Industrial Revolution. *Journal of Curriculum Research*, 12(2), 52–74. <https://doi.org/10.22099/jcr.2023.44027.2544> (in persian).